

**Віра – це дар,
а дар – це щось таке,
що не продається
в жодному супермаркеті**

КУСЕНЬ ПАХНЮЧОГО МИЛА

**вл. Степан Сус, єпископ УГКЦ,
раніше – військовий капелан**

*Будьте веселі в надії, в горі терпеливі,
в молитві витривалі.*

Рим. 12, 12

Я мав нагоду пережити особливе хрещення. Це були хрестини дорослого 26-річного офіцера, якого я пам'ятаю ще з молодих років, коли він був курсантом Національної академії сухопутних військ. Він пройшов через дуже важкий досвід – два роки в полоні.

Будучи курсантом, він мав атеїстичні погляди на релігію: уникав церкви, говорив, що Бога немає, ставив мені багато каверзних запитань. Мабуть, це вік такий: багато запитань – мало відповідей, бо питають про щось таке, що важко описати словами. Адже віра в Бога – це не точна наука, де ми, як у школі, садимо всіх за парту і кажемо: «Зараз ми навчимо вас вірити

і молитися». Ні, бо віра — це дар, а дар — це щось таке, що не продається в жодному супермаркеті. Дар віри виховують батьки ще змалку. Натомість того курсанта виховували в сім'ї, де про Бога майже не згадувалося, і таких понять, як Біблія, молитва чи катехизація, не було.

Усе те, про що ми з ним раніше говорили, сперечалися і дискутували, він почав переосмислювати аж тоді, коли потрапив у полон. У місці, про яке взагалі важко сказати, що там є Бог. Де тебе оточують справді безбожні люди, які думають, як твоє життя зробити пеклом, як тебе зламати, знищити, тому що ти українець. Де тебе ненавидять кожен день. І той, хто там працює, постійно думає, як він тебе буде мучити. І за тих обставин, де ніхто з нас не скаже, що тут десь відчувається якась побожність, цей полонений почав думати про Бога.

Він почав вірити, що у світі є добро. Там, де так багато лайки, приниження, де шукають способів, як тебе зрівняти із землею, він почав молитися, хоч був неохрещений. Це теж цікавий момент, адже в Катехизмі Католицької Церкви маємо окрему графу щодо таїнства Хрещення, а саме — про охрещених самим бажанням. Це про людей, які через певні обставини не мають змоги охреститися, але хочуть цього. І це хре-

щення бажанням Бог теж приймає як таїнство, як особистий зв'язок людини, яка повірила, що Бог є, що Він милосердний і дає шанс. Навіть там, де ніхто довозла не дає тобі шансу, а навпаки, хочуть, щоб ти зневірився в житті й повірив, що довозла тільки зло.

Ба більше, цей хлопець запровадив у камері, де з ним сиділи військовополонені, традицію щодня молитися «Отче наш» зранку і ввечері. Він каже, було просте правило: «Ходив ти до церкви чи ні, молився раніше чи не молився, віриш у Бога чи атеїст, маєш молитися зранку і ввечері “Отче наш”».

Багато хлопців там вивчили цю молитву й почали переосмислювати своє життя. Але найцікавіше в цій історії те, як поводитися їхні наглядачі. Вони постійно слухали, як наші хлопці моляться. Уявляю, як їм було дивно: як ти можеш молитися там, де Бога немає, де тебе знищують, ламають здоров'я і життя? Та, схоже, ті «свобідні» люди були більше зв'язані власними страхами і неспроможністю, ніж ті, які були позбавлені свободи.

А певного дня один російський наглядач дійшов до цього мого знайомого офіцера і каже: «Я постійно чую, як ви зранку і ввечері молитесь. Мене це дивує. Але я думаю, що ваша мо-

литва сильна, бо ви молитесь всі разом уголос. Слухай, у мене проблеми в сім'ї, моя дружина важко хвора. Чи можете ви помолитися за неї?». «Помолимося», – відповідає офіцер.

Як ви думаєте, який подарунок приніс цей наглядач в'язням наступного разу? Кусень пахнучого мила! Тюрма має свої запахи: запах твоєї камери, тюремного одягу, їжі – все пахне однаково. І раптом – кусень пахнучого мила! Офіцер каже: «Раніше в житті я ніколи б не звернув на це уваги, а тут це стало неймовірним подарунком!». І додає: «Ми ділилися тими кусочками мила. Ми його ховали десь загорнутим для того, щоб просто за нагоди витягти і понюхати, відчути щось приємне».

Після звільнення з полону цей хлопець одразу написав мені, й незабаром ми готувались до таїнства Хрещення. Хресним батьком він обрав собі іншого офіцера, християнина, греко-католика. Бути християнином – це трохи інакше мислити, ніж ті люди, які не вірять, це мати свою цінність віри, щоб інші люди, як цей наглядач, могли побачити в нас, у наших діях відблиск Божого милосердя.

ОСТАННЕ СЛОВО – ЗА БОГОМ

**о. Володимир Труш, священник ПЦУ,
військовий капелан 100 ОМБр**

*...та не й у вогні Господь!
Після вогню – тихесенький, лагідний вітрець.
1 Царів 19, 12*

Пригадую, у 2024 році ми були на Покровському напрямку і приїхали ще з кількома священниками з Києва вділити хлопцям великодню Сповідь і Причастя. Оскільки військові всі порозкидані, щоб не було скупчень, ми їздили з одного підрозділу в інший. А треба розуміти, що капелани – це вища ланка, в нас офіцерське звання і нас відповідно сприймають. І от ми приїжджаємо в один підрозділ, де склалася досить важка ситуація: хлопців на позиціях довго не міняли, вони якраз вийшли дуже виснажені та агресивні, й усі їхні емоції полилися на нас. Ми з отцями хвилин сорок стояли і мовчки вислуховували слова, серед яких було мало цензур-

них. Мовляв, ви ж управління, як же так, чому немає заміни, немає снарядів, де те, де інше?!..

Я розумію людей — їм немає кому це все висловити, не те щоб вирішити ці проблеми. Після того монологу ми мовчки стоїмо і я обережно питаю: «Я так розумію, сповідатися зараз ніхто не буде?». А вони відповідають: «Як то не буде, ви що, чого приїхали? Пасха ж». І всі до одного, хто там був, приступили до Святої Сповіді й Причасття. Це було, як той лагідний вітер після бурі...

Найпоширеніше запитання, яке зараз усіх турбує: де Бог у тому всьому жаху війни? А Бог, який сам віддав свого єдиного Сина на смерть, — поруч, бо знає цей біль. Він всюди, де одне одному простягають руку допомоги, де підтримують, де захищають, де втішають, — там Бог. І діє не інакше, як нашими руками, нашим серцем, нашою любов'ю, нашою щоденною працею, а правильніше сказати — служінням.

Часто дія Бога здається тут непомітною, тільки з часом усвідомлюєш, що це був Він. Подібно як у Старому Завіті: думаєш — може, то в гromі Бог, може, в блискавці, може, в буревії. А Бог діє, як лагідний приймний вітерець.

Я знаю, що люди агресивні не щодо мене. Вони шукають когось, хто на вищій посаді, й деколи кажуть: «Ну, ви їм там передайте нагорі!».

Я махаю головою і розумію, що найбільше в цій ерархії страждає звичайний солдат на передовій...

Солдатам важливо бути почутими, коли хтось цікавиться їхніми проблемами, і не лише службовими. Часом вони дуже тішаються, коли ти приходиш і питаєш їх про якісь особисті чи сімейні справи, мовляв, от хтось із керівництва ними цікавиться! Бо часто в цих людей за плечима негативний досвід, коли їх відкидали, зневажали.

А буває, що ніяк не можеш допомогти. Тут насправді є багато історій з неприємним кінцем, і тоді я завжди кажу: «Подивіться на таку дуже коротку історію, тривалістю буквально кілька днів. У неділю людину зустрічають, як Царя, стелять перед Ним гілки, свою одягу, в середу Його зраджують, у четвер засуджують, у п'ятницю розпинають. Ми вже знаємо кінець цієї історії і оцінюємо її по-іншому. Але якщо поставити себе на місце апостолів? Вони йдуть, бачать те піднесення, велич, як вітають їхнього Вчителя. І раптом — зрада, засудження, смерть. Я думаю, що навіть коли Ісус уже був на хресті, вони сподівалися, що ось-ось відбудеться якесь чудо. А тут смерть і поховання — все. Напевно, найтяжчим днем тоді була субота, а не п'ятниця. Коли всі твої надії, мрії, все, взагалі все просто зруйнувалося. Немає.